

[Finans]

Harvard-hip

Finanskrisen har flerret en ripe i ærverdige Harvards renommé. Det vil Max Anderson gjøre noe med.

Frode Frøyland og Eivind H. Natvig (foto), Oslo

MAX ANDERSON (30) RUSLER bortover Aker Brygge og snakker om internett siden han har lansert denne formiddagen. Anderson er avgangstudent ved prestisjefylte Harvard Business School. Førstkommende onsdag er det avslutningsseremoni, og studentene skal på karakteristisk amerikansk vis kaste sine hatter i været. Men i år skal de gjøre noe utenom det vanlige. Mens Anderson har feriert i Norge, har han tatt initiativ til at studentene også skal avlegge en hippokratisk ed for å demonstrere at de vil bruke utdannelsen til beste for samfunnet. Allerede før internett siden var opprettet hadde 100 av Andersons 900 medstudenter lovet å avlegge Andersons ed.

Hvorfor i all verden gjøre noe slikt? Anderson drar på det. Begynner å snakke om finanskrisen.

- Dette har vært et år som har gitt grunn til ettertanke for oss som går på handelsskole.

Harvards menn. Finanskrisen gikk fra vondt til virkelig ille da investeringsbanken Lehman Brothers gikk overende en septemberdag ifjor. Mannen som kjørte banken utfor stupet, administrerende direktør Richard Fuld, hadde tatt altfor stor risiko i verdipapirmarkedet for råtne boliglån. Da Fuld tok sin Master of Business Administration, en såkalt MBA, hadde han hørt evangeliet om at en leders oppgave var å øke aksjonærverdiene. Det gjorde han - til gagns. Verdiene ble blåst opp på kort sikt, Fuld ble styrtrik - og banken gikk overende.

De siste ukene har kritikken mot handelsskolene generelt - og masterstudiet i business og administrasjon ved Harvard spesielt - økt i omfang. Selv i tegneseriestripen Dilbert blir de nå beskyldt for å ha utløst hele finanskrisen. «Jeg hører du har en MBA - akkurat som de dustene som ødela økonomien,» sa Alice til en kollega i en stripe i forrige uke.

Ingen yrkesgruppe har hatt en finger med i så mange av finanskollapsene i det siste som nettopp mesterne i business og administrasjon. For hva har de to siste toppsjefene i den tidligere investeringsbanken Merrill Lynch, Stan O'Neal og John Thain, til felles med Andy

Hornby, mannen som holdt på å kjøre den britiske storbanken HBOS overende? Riktig: en MBA fra Harvard Business School. Det har også sjefen som ble tvunget til å forlate den skakkjorte bilgiganten General Motors nylig, Rick Wagoner. Å ja, også den fengslede, tidligere Enron-sjefen Jeffrey Skilling og George W. Bush.

Onsdag kan også Max Anderson skilte med en MBA fra Harvard Business School.

- Jeg er ikke helt fornøyd med utdannelsen. Hadde jeg vært det, hadde jeg jo ikke tatt initiativ til en ed. Man må se en mening i arbeidet man skal gjøre, utover å berike seg selv, sier Anderson.

Han synes det toårige studiet var for mye basert på casestudier og ga for få svar. Men først og fremst synes han studiet la for mye vekt på modeller for kortsiktig profittmaksimering.

- Det er modeller som sier at de administrerende direktørene kun jobber for sine aksjonærer. En leder har selvsagt ansvar overfor aksjonærene, men ikke dem alene, sier Anderson.

Apokalypsens mestere. Anderson er langt fra den som går ut med hardest Harvardkritikk. Philip Delves Broughton, som selv fikk sin MBA fra Harvard i 2006, skrev ifjor en bok om utdannelsen: «Ahead of the curve: Two years at Harvard Business School». Mens det å kunne titulere seg som Master of Business fra Harvard lenge var regnet for nærmest sikker oppskrift til rikdom og et liv som «Master of the Universe» på Wall Street, føler Broughton at MBA i disse dager like gjerne kunne være en forkortelse for Master of the Business Apocalypse.

- Utdanner Harvard folk til å bli kjeltringer? Nei. Men det virker som om Harvard fremmer en elitegruppe bestående av personer som igjen og igjen viser en hang til å tro at normale regler ikke gjelder for dem - at de på et eller annet vis er hevet over vanlige normer. Ikke alle, selvsagt, men en håndfull nå og da som forårsaker stor økonomisk og samfunnsmessig skade, sier Broughton.

- Hva er det største problemet med MBA-studiet ved Harvard i dag?

MBA-edene

Her er deler av eden Max Anderson har tatt initiativ til: «Som leder er det mitt mål å tjene et høyere formål ved å bringe mennesker og ressurser sammen for å skape verdier som intet individ kan skape alene. Derfor vil jeg søke en kurs som fremmer de verdier min bedrift kan skape for samfunnet på lang sikt. Jeg erkjenner at mine beslutninger kan ha langtrekkelige konsekvenser som påvirker velstanden for personer både innenfor og utenfor min bedrift, i dag og i fremtiden. Idet jeg skal forene interesser fra ulike grupper, kommer jeg til å møte vanskelige valg. Derfor lover jeg at:

- Jeg vil handle med den største integritet og følge mitt arbeid på et etisk vis.
- Jeg vil bevare interessene til mine aksjonærer, medarbeidere, kunder og samfunnet vi opererer i.
- Jeg vil lede min bedrift i god tro, være på vakt mot

beslutninger og oppførsel som fremmer min sneversynte ambisjon, men skader bedriften og samfunnet.

- Jeg vil forstå og fastholde, både i skrift og ånd, lovene og reglene som styrer meg og min bedrift.
- Jeg vil ta ansvar for mine handlinger og vil presentere min bedrifts resultater og risiko nøyaktig og ærlig.
- Jeg vil utvikle meg selv og andre ledere under meg slik at yrket fortsetter å vokse og bidra til beste for samfunnet.
- Jeg vil strebe etter bærekraftig økonomisk, sosial og miljømessig fremgang verden over.
- Jeg vil være ansvarlig overfor mine likemenn, og de vil være ansvarlige overfor meg i å leve etter denne eden.

Denne eden avlegger jeg frivillig og ved min ære.»

MER ETIKK, TAKK! Max Anderson var på ferie i Oslo denne uken. Under

ppokraten

oppholdet tok han initiativ til en hippokratisk ed som han og hans medelever skal avlegge når de uteksamineres førstkomende onsdag.

[Harvard-hippokraten]

– Den største utfordringen går ut på å forene skolens mål – «å utdanne ledere som gjør en forskjell i verden» – med utdannelsen som faktisk tilbys, sier Broughton.

Han mener at en skole som utdanner de mest innflytelsesrike bedriftslederne på Wall Street, i langt større grad må rette oppmerksomheten mot etiske spørsmål.

– Hva er for eksempel en bedrifts ansvar overfor sine ansatte og det samfunnet bedriften er en del av? Dette er viktige spørsmål som ikke blir drøftet tilstrekkelig ved Harvard, sier Broughton.

Han stusser over at en skole som hvert år uteksaminerer kun 900 studenter med en MBA-tittel, påfallende ofte synes å være i sentrum for finansskandaler, enten det dreier seg om ulovlig innsidehandel på 1980-tallet, Enron-skandalen eller de siste årenes kredittkrise. Broughton savner mer ydmykhet og selvransakelse ved Harvard Business School etter den største finanskrisen siden 1930-tallet. Slikt var det lite av da skolen feiret sitt 100-årsjubileum da det så som aller mørkest ut i oktober ifjor.

– Vi vil overlate diskusjonen om å fordele skyld til andre. Det er ikke veldig interessant. Men vi må være en del av løsningen på dette problemet, sa Jay Light, skolens dekan, i talen sin under jubileet.

Ikke på mammas fang. En viss selvransakelse er likevel underveis. I juni nummeret av Harvard Business Review blir det manet til reform. I magasinet nettgave raser debatten. I en – riktignok høyst uvitenskapelig – leserundersøkelse svarer to tredjedeler at handelsskoler er delvis skyld i de uteksaminerte studentenes manglende moralske kompass.

Det er selvsagt ikke noe nytt at handelsskolene får skylden for en finanskrise. Men mens skolene etter Enron-skandalen ble anklaget for at de ikke klarte å luke ut studenter som ikke var i stand til å skille mellom rett og galt, er kritikken mer grunnleggende denne gangen. Anklagen nå er at handelsskolene har utstyrt lederne på Wall Street med de egenskapene som skapte finanskrisen. Toppene i investeringsbankene tok altfor store sjanser i jakten på å maksimere aksjonærenes verdier på kort sikt.

Rakesh Khurana er professor i lederskap ved nettopp Harvard Business School og mener problemet stammer fra slutten av 1970-tallet. Den gangen ble troen på det tøylesløse, frie markedet som løsning på alle problemer selve grunnlaget for handelsskoleutdannelse, sier han.

– Fra da av lærte man at ledelsen kun er til stede for å maksimere aksjonærenes profitt. Det var ikke bare en deskriptiv beskrivelse av virkeligheten. Det ble det normative, sier han.

– Det var forenklete tegneseriemodeller og dreide seg mer om ideologi enn om seriøs forskning. Lederne skal ikke maksimere den kort-siktige profitten på bekostning av langsiktig verdiskapning, legger han til.

Khurana etterlyser mer oppmerksomhet om karakterbygging og etiske spørsmål.

– Ved for mange læresteder mener lederne fortsatt at etikk er noe folk lærer som barn på mammas fang. Men man lærer ikke om kredittforsikring på mammas fang, sier Khurana.

Professoren er glad for den hippokratiske eden Max Anderson nå har tatt initiativ til.

– Det er studentene som må ta initiativ til en endring. Universiteter er institusjoner og ikke særlig endringsvillige. Eden viser at debatten knyttet til forholdet mellom bedrift og samfunn er adskillig mer sofistikert blant studentene enn i elfenbenstårnet ved institusjonene, sier Khurana.

– Er tilstanden ved Harvard Business School verre enn andre steder – eller rettes kritikken mot dere ettersom det tross alt er ærverdige Harvard?

– Dette er et generelt problem ved eliteskolene som sådan. Jeg er faktisk mer optimistisk til at Harvard skal klare å endre seg enn andre skoler. Det ligger tross alt i Harvards DNA at

HARVARD-GUTT. Tidligere Merrill Lynch-sjef Stan O'Neal. FOTO: AFP/SCANPIX

HARVARD-GUTT. Tidligere Merrill Lynch-sjef John Thain. FOTO: AFP/SCANPIX

HARVARD-GUTT. Tidligere HBOS-sjef Andy Hornby. FOTO: REUTERS/SCANPIX

HARVARD-GUTT. Tidligere General Motors-sjef Rick Wagoner. FOTO: AP/SCANPIX

HARVARD-GUTT. Tidligere Enron-sjef Jeffrey Skilling. FOTO: AP/SCANPIX

HARVARD-GUTT. Tidligere president George W. Bush. FOTO: REUTERS/SCANPIX

HARVARD-GUTT. Tidligere finansminister Hank Paulson. FOTO: REUTERS/SCANPIX

HARVARD-GUTT. Tidligere sjef for kredittilsynet i USA, Christopher Cox. FOTO: AFP/SCANPIX

Ved for mange læresteder mener lederne fortsatt at etikk er noe folk lærer som barn på mammas fang. Men man lærer ikke om kredittforsikring på mammas fang

Rakesh Khurana, Harvard-professor

bedrifter ikke bare driver med økonomi, men samfunnsbygging i en bredere kontekst, sier han.

Kortslutningen. Rektor Tom Colbjørnsen ved Handelshøyskolen BI mener også at handelsskolene må gå i seg selv etter det som har skjedd de siste årene.

– Det er viktig at foreleserne i alle typer kurs gjør studentene bevisste på de etiske dilemmaer som finnes, sier han.

Men dem som kritiserer handelsskolene for å prioritere profittmaksimering og lønnsom drift, bommer, mener han.

– Det å ikke drive lønnsomt, er uetisk i den forstand at det er sløsing med ressurser. Husk at vi er alle døde i det lange løp, sier han.

– Når det er sagt, er det viktig å se på måten man sikrer en økning av aksjonærverdiene, legger Colbjørnsen til.

Rektoren synes det blir for useriøst bare å ramse opp en liste over navn på fallerte toppsjefer med MBA-utdannelse og derfra trekke slutningen at det er utdannelsen som er problemet. Hva med alle de suksessrike lederne med bakgrunn fra Harvard? Og ganske riktig, mannen som ledet den investeringsbanken som ikke kollapset da resten av Wall Streets investeringsbanker ble utradert, JP Morgan-sjef Jamie Dimon, har også en MBA fra Harvard Business School. Ingen av lederne i den skandaliserte forsikringsgiganten AIG eller mannen som sendte investeringsbanken Bear Stearns utfor stupet, Jim Cayne, kunne skilte med en MBA fra Harvard.

Babysteg. Den ene dressklede bankmannen etter den andre haster forbi Max Anderson på Aker Brygge. Dette er tross alt Norges svar på Wall Street. Til høsten blir dress arbeidsantrekke for Anderson også. Han har sikret seg en jobb i et av verdens aller største hedgefond: Bridgewater Associates. Anderson likte det han hørte i jobbintervjuet.

– «Du kan gjøre feil i denne jobben og likevel beholde den. Men er du uærlig, ryker du ut med en gang,» ble jeg fortalt, sier Anderson.

Avgangstudenten kan skilte med mer enn en MBA fra Harvard. Han tok like godt også en toårig mastergrad ved Harvards Kennedy School of Government under Boston-oppholdet sitt.

Ideen om å opprette en hippokratisk ed ved Harvard Business School fikk han etter en rekke samtaler med studievenner. Hvordan kunne de signalisere at de ønsket seg mer oppmerksomhet rettet mot etiske spørsmål, karakterbygging og bedrifters samfunnsansvar? Svaret ble en ed.

– Min far er advokat. Advokater har etiske retningslinjer og må avlegge en ed på at de vil rette seg etter disse. Jeg tenkte – hva om vi også avgir et slikt løfte? sier Anderson.

Nå ser det ut som om storparten av kullet hans kommer til å avlegge eden. Selv understreker Anderson at han slett ikke tror at en hippokratisk ed vil gjøre underverker for fremtidige topplederes beslutninger idet de blir stilt overfor etiske dilemmaer.

– Dette er bare noen første babysteg, sier han.

frode.froyland@dn.no